

נְדִיק בְּרָגְשׁוֹת

1. לְפָנֵיכֶם רְשִׁימָה שֶׁל תַּאֲוָרֵי רָגְשׁוֹת.

סִמְנו לֵיד רָגֶשׁ נְעִים, לֵיד רָגֶשׁ שְׂאִינוּ נְעִים.
ו- לֵיד תַּאֲוֹר רָגֶשׁ שֶׁלִּפְעָמִים הוּא נְעִים וְלִפְעָמִים לֹא.

אֶהָבָה אֶשְׁמָה אֶכְזָבָה אֶמְלָלוֹת

אֶמְצָ אֶשָּׂר אֶדִישׁוֹת אֶכְפֹּתִיּוֹת

בּוֹשָׁה בּוֹז בְּדִידוֹת בְּטָחוֹן

בְּלָבּוֹל בְּהֵלָה גְּבוּרָה גְּאוּהָ

גְּעֻגּוּעִים דְּאָגָה דְּכָדוֹן הִתְפַּעְלּוֹת

הַעֲרָכָה הַאֲשָׁמָה הַפְּרַת טוֹבָה הַחֲמָצָה

☐ הסוס	☐ השפלה	☐ הנאה	☐ הכרח
☐ התעניינות	☐ הכתעה	☐ התרגשות	☐ התלהבות
☐ חרדה	☐ זכות	☐ זרות	☐ ותור
☐ כשלון	☐ יאוש	☐ חשק	☐ חשש
☐ לחץ	☐ כעס	☐ כמיהה	☐ כאב־לב
☐ נעם	☐ נצחון	☐ מתח	☐ מבוכה
☐ עליזות	☐ ספוק	☐ סבל	☐ סבוך
☐ עלבון	☐ עצבנות	☐ עצב	☐ עיפות
☐ צפיה	☐ פליאה	☐ פחד	☐ ענג
☐ רחמים	☐ רגז	☐ קנאה	☐ קשי
☐ שחרור	☐ שמחה	☐ שלה	☐ רגע
☐ תמהון	☐ תקוה	☐ תבוסה	☐ שעמום

כל אלה הם שמות של רגשות. כשמתארים מישהו מרגיש רגש, אפשר לומר חש... הרגיש... ואפשר להפוך את המלה לפעל מתאים, למשל: מי שחש אהבה הוא אוהב, מי שמרגיש תמהון הוא תמה, מי שחש אכזבה היא מאכזבת, ומי שחש אמלל הוא פשוט... אמלל.

2. המשיכו לפי סדר הרשימה, ונסו להפוך את הרגשות לפעלים (לא את כלם אפשר).

כְּשֶׁמִתְאַרִים רֶגֶשׁ, כְּדָאֵי לְבַחֵר מְלָה מְדִיקֶת וְלֹא רַק "שְׂמִיחַ" או "עֲצוּב".

3. קראו והשלימו את תאור הרגש המתאים שחסר בדברים.

א. 'לא שמרתי על אחי כראוי, וכעת הוא נעלם...'
חשב אוריאל, כשכלו מלא רגשות _____.

ב. רותי צפתה לבקורה של סבתא, וכשזו הודיעה כי החליטה ללכת לנכדה אחרת, היא חשה צביטה של _____ וגם _____ רבה.

ג. האם פסתה את ילדיה הישנים, והביטה בהם במבט מלא _____.

ד. שימי עמד בגנה והביט בשלשת חבריו הרוכבים על אופניהם.
"רק לי לא קנו אופנים... תמיד אני זקוק לחסדים של אחרים..." כן אמר ברב _____, ונשכח שרק אתמול קנו לו מצלמה משוכללת.

ה. עוד לפני שהמורה סים את הענין, קפץ איתן ושאל: "אבל לא הבנתי מה פרוש 'הדיוט'". ענה לו מישהו: "הדיוט קופץ בראש, כמוך למשל..."
איתן חש _____ כפי שלא חש מעולם, הוא התקשה לסלח על כך.

ו. לפני ההצגה הגדולה היו המארגנות צריכות להספיק לסדר ענינים רבים, וככל שהזמן עבר, ה _____ גדל. לקראת ההופעה, התמלאו כלן ב _____ רבה. ההצגה החלה, וברגעים שהעלילה הסתבכה היה אפשר לחוש את ה _____ באויר, וכמעט לחתך אותו בסכין.

ז. בני שם לב שכל דבר מעצבן אותו, אין לו סבלנות, אין לו גם חשק לעשות דבר מה מועיל. הוא חשב: איזה מין דכדוך הוא זה? לבסוף הבין שזו בסך הכל _____! הוא נח, ישן כמה שעות וקם עם הרבה מצב רוח טוב.

ח. כלנו מלאי _____ לימים טובים יותר,

חשים _____ לגאלה ו _____ לביאת המשיח במהרה.

4. השלימו את החסר בתאורי רגש או בפעלים שמתבססים עליהם.

יוסף הגיע הביתה, פניו קורנות, עיניו זורחות והוא אינו מפסיק לחייך.

- אתה נראה [] במיוחד היום, מה קרה? - שאלו אביו.
עלזות / עליז / שמח

- כן, אני באמת [] היום יותר מבכל יום. הרב מסר שיעור נפלא,
שמחה / שמח

והרגשתי [] רבה. אבל זה קורה לעתים קרובות. היום, באמצע
הנאה / נהייתי

השיעור עלתה במחי שאלה, וגם זה כבר קרה בעבר, אבל היום לא []
בושה / התבישתי

כמו תמיד, אלא אזרתי [] ; הצבעתי, ושאלתי בקול. הרב אמר
אמץ / התאמצתי

שזו שאלה מצינת, וענה עליה תשובה טובה. הרגשתי פשוט [] . גם
אשר / מאשר

בהפסקה הצלחתי להתגבר על ה [] והזמנתי את ידידיה לבוא אלי
בושה / אמץ

אחר הצהרים. הוא הסכים ב [] , ואני ממש [] ! ידידיה
שמחה / שמח התרגשות / מתרגש

הוא ילד נחמד שכבר מזמן רציתי שיהיה לי לחבר, אבל []
חשש / חששתי / פחדתי

שלא ירצה. היום הוא יבוא, בעזרת השם, אני כל-כך [] לו.
צפיה / מצפה

קצת עלי לסדר את החדר, לארגן כבוד, זה קצת [] , כי אני רוצה שהכל
לחץ / מלחץ

יהיה בסדר, ויהיה לנו נעים ביחד.

- יוסף בני, אני מלא [] ממך. אכן כשמצליחים,
התפעלות / מתפעל

חשים [] ו [] . חבל רק לקלקל את ההרגשה
ספוק / מספק הנאה / נהנים

הטובה עליידי [] ו [] מיתרים, אתה
מתח / מתוח לחץ / מלחץ

תשתדל להספיק לארגן מה שצריך, וה' ישלח את ברכתו.

אני בטוח שתוכלו להיות חברים טובים.

.5

קראו כל משפט בשתי צורות, על פי הרגש המתלנה אליו.
על שאר התלמידים לזהות לאיזה רגש התכונתם בכל פעם.

- א. איך בנית את המגדל היפה הזה? (התפעלות / התענינות)
- ב. מדוע שוב לא הכנת שעורים? (התענינות / כעס)
- ג. כבר שבועיים אבא שלי בחו"ל. מתי יחזר? (געגועים / אמללות)
- ד. התפללתי היום שחרית בבית הכנסת. (אדישות / התלהבות)
- ה. קבלתי 88% במבחן המסכם. (ספוק / אכזבה)
- ו. אני צריכה לארגן עוד הרבה דברים לטיול. (התרגשות / לחץ)
- ז. איזו דרך ארכה הלכת ברגל! (רחמים / התפעלות)
- ח. אני רוצה להזמין אותך לבוא לביתי אחר הצהרים. (אמץ / בושה)
- ט. בסדר, אבוא אליך בשעה ארבע או חמש. (הסוס / בטחון)

בדרך כלל יש "שפת גוף" מתאימה לכל רגש.

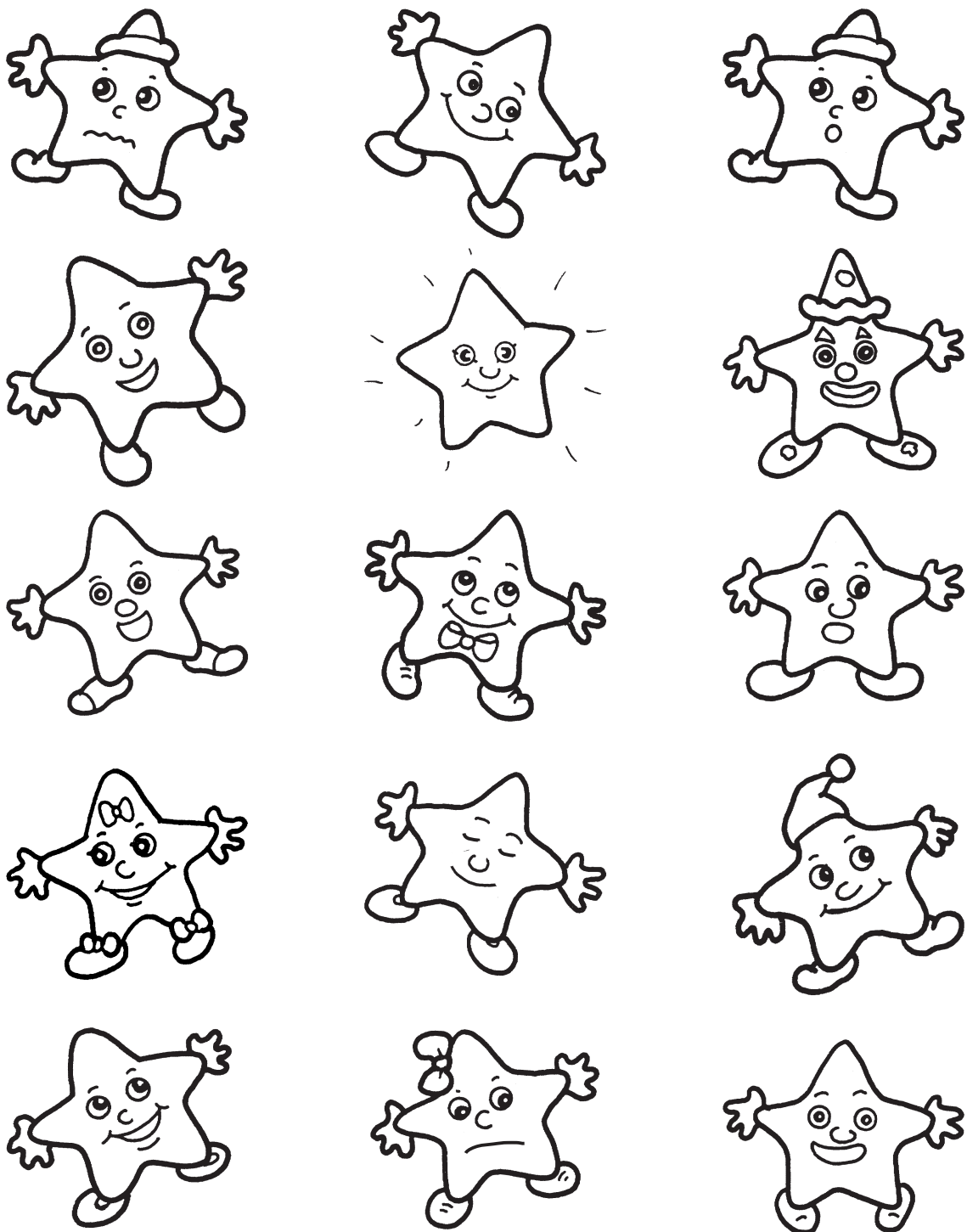
.6

רשמו איזה רגש לדעתכם מתאים לתנועות הבאות:

- א. מצמוץ בעינים, גמגום ♥
- ב. קול גבוה, רקיעה ברגלים, אגרוף קמוץ ♥
- ג. ראש מרכן, עינים משפלות ♥
- ד. תנועות מהירות, דבור מהיר ♥
- ה. חיוך, עינים זורחות ♥
- ו. ידים שמוטות, עינים כבדות ♥

7. רשמו ליד כל דמות את הרגש שלדעתכם היא מביעה.

המציאו סבה לרגש והציעו הצעה לשפור ההרגשה (אם יש צורך...)

יוסף החסיר יום אחד מן הלמודים. הוא קבל בין הדפים להשלמה גם עבודה בהבנת הנקרא. בעבודה הוא נדרש לתאר מה חשו הדמויות בספור כשקבלו את המכתב מאת המלך. וזה היה קצת מסבך...

8. קראו את השורות הבאות.

מתחו קו תחת המלים שדרךן נתן להבין את הרגשתם של השרים:

לחדר ושיבות השרים נכנס שליח מאת המלך,
 וחלק לכל שר מכתב אישי מהוד מלכותו.
 כשפתח השר הראשון את המכתב מאת המלך, נפלו פניו.
 השר השני, התחמץ לבו בקרבו בעת קריאת המכתב.
 השר השלישי, פשוט חרק שניו,
 ואלו השר הרביעי, אורו עיניו וצהבו פניו.

יוסף לא מצא בקטע תאורי רגשות המפריים לו. הוא התקשר לחבר, ותמה בפניו: "יש כאן תאור של דברים שקרו, דברים מוזרים: לאחד נפלו הפנים, לשני נהיה חמץ בלב, לשלישי חרקו השנים, ולרביעי - שמו שמים! נדלקו אורות בעינים, וכל הפנים שלו נהיו צהבות... אבל רגשות? אינני מוצא כלל וכלל..."

הסביר החבר: "אכן מלים אלו אם נפרש אותן כפשוטן, נקבל משמעות משנה. אבל אסביר לך מה שלמדנו בכיתה: יש מלים שמשמעותן משתנה כשהן באות בצרופים. קוראים לזה 'ניבים'. יש ניבים שאפשר להבין מתוך המלים, ויש שצריך להכיר את הסמלים, ולפעמים שואלים ומבררים."

ניב הוא צרופ מלים קבוע שיש לו משמעות מעבר למלים.

9. נסו לפענח את הניבים שהזכרו בקטע הקודם, והשלימו:

פנים בניבים בדרך כלל מסמלים מצב רוח, נפילה מסמלת ירידה, לפיכך:

המשמעות של הניב: **נָפְלוּ פָּנָיו** - הָיָה בְּ
מצבר־רוח טוב / מצבר־רוח רע, צער

לב בניבים מסמל רגשות, חמץ מסמל קלקול, פספוס, לפיכך:

המשמעות של הניב: **הִתְחַמָּץ לְבוֹ בְּקַרְבוֹ** -
חש רגז / חש רגע

כשאדם כועס הוא נוטה לחרק בשניו, לפיכך:

המשמעות של הניב: **חָרַק שָׁנָיו** -
התלהב / כעס

המלים "אור" "צהב" מסמלות בדרך־כלל דבר טוב, לפיכך:

המשמעות של הניבים: **אורו עיניו וצהבו פניו** -
חש דאגה / חש שמחה

על איזה שר מדבר לדעתכם בשורות הבאות:

כתב לו המלך כי הוא מעריך מאד את עבודתו,
ומזמין אותו לבחור מתנה כלבבו בחדר האוצרות.

השר הראשון / השני / השלישי / הרביעי

10. שערו מהי המשמעות של הניבים הבאים, והשלימו בעזרת ניבים שפבר הזכרנו:

חֶשְׁכוֹ עֵינָיו הוא ניב שפרושו **ההפך מן הניב:**

לכן כנראה פרושו הוא:

שָׁבַר אֶת לְבוֹ הוא ניב שפרושו **דומה לפרוש הניב:**

לכן כנראה פרושו הוא:

המלים בניב משמשות כסמל, ובדרך כלל הן ציוריות ומענינות.